

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2010 r.

**Pan
Stanisław Kogut
Prezes Fundacji Pomocy Osobom
Niepełnosprawnym
33-331 Stróże 413**

P/10/143
LKR-4101- 15 - 15/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – w Fundacji Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Stróżach - kontrolę w zakresie organizacji i finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Stróżach przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w okresie 2008-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Pana Prezesa 22 listopada 2010 r. i omówione na naradzie pokontrolnej 6 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Fundacji Pomocy Osobom Niepełnosprawnym (zwanej w dalszej treści „Fundacją”), w zakresie organizacji i finansowania warsztatów terapii zajęciowej przy udziale środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej „PFRON”).

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczegółowe:

1. NIK pozytywnie ocenia działalność Fundacji w zakresie organizacji i funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Stróżach (zwanego dalej WTZ lub Warsztatem). W okresie 2008-2010 (I półrocze) w Warsztacie obowiązywał Regulamin organizacyjny zatwierdzony przez Zarząd Fundacji, sporządzony zgodnie z § 9 rozporządzenia Ministra

Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. Nr 63, poz. 587), zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie wtz. Ponadto Warsztat posiadał Regulamin Pracy WTZ oraz Regulamin przyznawania środków do treningu ekonomicznego, w którym określono m.in. sposób ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika Warsztatu w ramach treningu ekonomicznego i gospodarowania nimi. Działalność Warsztatu w zakresie: terapii prowadzonej w ośmiu grupach terapeutycznych (krawiecko-hafciarskiej, tkacko-dziwiarskiej, rękodzielniczo-plastycznej, modelarskiej, gospodarstwa domowego, informatycznej i poligraficznej), godzin pracy, przewozu uczestników do i z Warsztatu, ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika w ramach treningu ekonomicznego, współpracy z rodzicami/opiekunami była zgodna z postanowieniami ww. regulaminów WTZ. Zajęcia w Warsztacie odbywały się systematycznie i były rzetelnie dokumentowane. Izba pozytywnie ocenia wykorzystanie znajdujących się w dyspozycji Warsztatu samochodów. Użytkowanie samochodów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych rzetelnie dokumentowano za pomocą dziennych kart drogowych i tachografów. Sporządzane były miesięczne rozliczenia godzin pracy kierowców, w których oprócz godzin pracy wykazywano m.in. liczbę przejechanych kilometrów oraz ilość zużytego paliwa.

2. WTZ w Stróżach rozpoczął działalność 1 stycznia 2001 r., na mocy umowy z 21 grudnia 2001 r. zawartej przez Zarząd Fundacji z PFRON w Warszawie. W kontrolowanym okresie obowiązywała umowa z 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków i wysokości finansowania ze środków PFRON częściowych kosztów działalności, zawarta pomiędzy Fundacją a Powiatem Nowosądeckim. Umowa ta zawierała wszystkie elementy wskazane w § 5 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia w sprawie wtz, za wyjątkiem określenia, w myśl §5 ust. 2 pkt 4 tego rozporządzenia, wymaganych kwalifikacji pracowników warsztatu,.
3. W ocenie Izby, Fundacja prawidłowo realizowała obowiązki w zakresie opracowywania planów finansowych WTZ na lata 2008-2010. Plany złożono do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu (zwanego dalej PCPR) w terminie i w podziale na poszczególne rodzaje kosztów zaliczonych do kosztów działalności Warsztatu finansowanych ze środków PFRON, zgodnie z wymogami § 5 ust. 4 i 5 rozporządzenia w sprawie wtz. Wysokość środków na działalność WTZ w danym roku określano każdorazowo w formie aneksu do umowy z uwzględnieniem podziału na poszczególne

rodzaje kosztów i procentowego udziału środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność Warsztatu.

4. NIK pozytywnie ocenia wykonywanie przez Fundację obowiązków w zakresie sporządzania kwartalnych informacji o wydatkowaniu środków PFRON przez WTZ za okres 2008-2010 (I półrocze). Informacje w formie zestawienia planowanych i wydatkowanych środków w ramach poszczególnych pozycji preliminarza kosztów składano w PCPR w terminie określonym w § 20 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie wtz. Koszty wykazane w informacjach mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 ww. rozporządzenia.
5. W kontrolowanym okresie, liczba etatów w WTZ była zgodna z zawartą umową. Pracę w wymiarze 14,25 etatu wykonywało 15 osób, w tym 13 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, natomiast psycholog na $\frac{1}{2}$ etatu a księgowa na $\frac{3}{4}$ etatu. Według stanu na 30 czerwca 2010 r., WTZ obejmował terapią 42 uczestników, w tym 33 osoby o znacznym i 9 o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Izba nie wnosi uwag do liczebności grup terapeutycznych w Warsztacie. Z ustaleń kontroli wynika bowiem, że na jedną osobę pracującą bezpośrednio z uczestnikami nie przypadało więcej niż 5 uczestników, co było zgodne z dyspozycją §13 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wtz. Wprowadzie dwie grupy terapeutyczne liczyły po 6 uczestników, było to jednak zgodne ze stanowiskiem Pełnomocnika Rządu Do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz zapisami umowy zawartej z PCPR.
6. Izba zwraca uwagę, że według stanu na 30 czerwca 2010 r., na ośmiu zatrudnionych terapeutów zajęciowych, trzy osoby nie posiadały kwalifikacji do prowadzenia terapii zajęciowej wymienionych w treści stanowiska Biura Pełnomocnika Rządu Do Spraw Osób Niepełnosprawnych (pismo znak: BON.077.I.2137/01). Wprowadzie osoby te legitymowały się ukończeniem kursów dla instruktorów terapii zajęciowej, jednakże program nauczania na tych kursach nie obejmował minimum programowego określonego przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w rozporządzeniu z dnia 21 stycznia 2005 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia m.in. w zawodzie terapeuty zajęciowy (Dz.U. z 2005 r. Nr 26 poz. 217).
7. NIK pozytywnie ocenia terminowe opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji (IPR) uczestników Warsztatu. W IPR opracowanych dla 15 losowo wybranych uczestników WTZ określono wszystkie elementy wymienione w art. 10a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób

niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.), zwanej dalej ustawą o rehabilitacji. Kontrola dokumentacji wykazała, że wszystkie badane IPR były sporządzane przed upływem 3 miesięcy od daty przyjęcia uczestnika do WTZ, tj. zgodnie z dyspozycją §3 ust. 3 pkt 8 rozporządzenia w sprawie wtz i określały: formy rehabilitacji, zakres rehabilitacji, metody i zakres nauki umiejętności, formy współpracy z rodziną lub opiekunami, planowane efekty rehabilitacji oraz osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji. Na pozytywną ocenę Izby zasługuje również sposób prowadzenia dokumentacji zawierającej informacje dotyczące uczestników warsztatu określone w § 11 rozporządzenia w sprawie wtz, w tym dokumentowanie kontaktów z rodzicami/opiekunami prawnymi uczestników. Zdaniem Izby dokumentacja była prowadzona rzetelnie i na bieżąco.

8. NIK nie wnosi uwag do sposobu przeprowadzania oraz dokumentowania treningu ekonomicznego jako jednej z form rehabilitacji społecznej przewidzianej w ramach IPR. Zgodnie z dyspozycją § 12 rozporządzenia w sprawie wtz oraz regulaminu dysponowania, uczestnicy warsztatu w każdym miesiącu kontrolowanego okresu brali udział w treningu ekonomicznym a przyznawanie i otrzymywanie środków finansowych było udokumentowane w formie pisemnej. Cele i formy uczestnictwa w treningu ekonomicznym były przedstawione w IPR uczestników. Wysokość środków finansowych oraz ich przeznaczenie ustalała – zgodnie z dyspozycją § 12 ust. 2 ww. rozporządzenia - Rada Programowa Warsztatu, zgodnie z indywidualnym programem dla danego uczestnika. Prawo do wykorzystania przyznanych środków finansowych w całości miał uczestnik, który systematycznie uczestniczył w zajęciach, a ponadto, stosownie do posiadanych kompetencji osobowych aktywnie pracował nad rozwojem swoich umiejętności zgodnie ze wskazaniem indywidualnego programu rozwoju i terapii. Odbiór przyznanych kwot był każdorazowo potwierdzany przez uczestnika. Prowadzący uczestnika terapeuta prowadził rozliczenie środków treningu w zeszycie budżetowym (zgodnie z regulaminem dysponowania), a Rada Programowa Warsztatu wyrażała stanowisko odnośnie formy i sposobu realizacji treningu ekonomicznego, podczas sporządzania rocznych ocen indywidualnego rozwoju uczestnika (realizacji IPR). Zdaniem NIK, pomimo że nie jest to wymagane przepisami, dobrą praktyką byłoby wyrażanie opinii przez Radę Programową o sposobie wydatkowania przez uczestnika środków przyznawanych mu co miesiąc w ramach treningu.

9. NIK pozytywnie ocenia przeprowadzanie procesu kwalifikacji kandydatów na uczestników WTZ. W okresie 2008–2010 (I półrocze) WTZ prowadził rejestr osób zgłaszających się do przyjęcia na rehabilitację. W aktach osobowych osób oczekujących znajdowały się m.in.: podanie o przyjęcie do WTZ, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, dokumentacja medyczna, psychologiczna. W myśl art. 10f ust. 1 pkt 1 oraz ust 2 ustawy o rehabilitacji: przyjęcie zgłoszenia przez WTZ odbywało się w uzgodnieniu z PCPR, a zatwierdzenie nowego uczestnika przez Radę Programową odbywało się w obecności pracownika PCPR. Wszyscy uczestnicy przyjęci do WTZ w okresie 2008–2010 I półrocze posiadali ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawierające wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej oraz byli objęci umową o dofinansowanie ze środków PFRON.
10. Izba nie wnosi uwag do realizacji przez Radę Programową WTZ zadań wynikających z postanowień art. 10a ust. 5 ustawy o rehabilitacji oraz § 14 rozporządzenia w sprawie wtz. Kontrola formy prowadzenia dokumentacji 15 losowo wybranych uczestników WTZ wykazała, że ocen postępów w rehabilitacji dokonywano w cyklu półrocznym i rocznym. Ponadto raz na 3 lata była dokonywana kompleksowa ocena realizacji IPR oraz ustalenie wskazań poczynionych postępów, możliwości podjęcia pracy bądź przejścia uczestnika do ośrodka wsparcia, lub kontynuowanie dalszej rehabilitacji w WTZ. W okresie od 2008 - I połowa 2010 Rada Programowa dokonała 36 kompleksowych ocen realizacji IPR uczestników, przedłużając ich uczestnictwo w terapii, w oparciu o art. 10a ust. 5 pkt 3) litery a, b, c ustawy o rehabilitacji, a mianowicie:
- 30 osobom ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy,
 - 5 osobom ze względu na okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia,
 - 1 osobie ze względu na brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia.
11. Na pozytywną ocenę NIK zasługuje fakt, że w kontrolowanym okresie 2 uczestników WTZ podjęło pracę zarobkową a jedna osoba kontynuację nauki. W wyniku prowadzonej przez zespół pracowników WTZ rehabilitacji, od początku istnienia Warsztatu, tj. od 1 stycznia 2001 r. do dnia 15 lipca 2010 r., pracę podjęło sześciu jego uczestników. Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje fakt, że mając na uwadze dobro osób niepełnosprawnych, nie tylko uczestników WTZ w Stróżach, Fundacja podjęła działania

zmierzające do utworzenia zakładu aktywności zawodowej (ZAZ). Wniosek o utworzenie ZAZ w Stróżach, Fundacja złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w dniu 3 października 2007 r. Fundacja zamierzała utworzyć ZAZ na bazie obiektów będących jej własnością. Wartość majątku Fundacji prognozowana do przekazania na potrzeby ZAZ wynosiła około 4 359 000 zł (budynki, grunty, drogi dojazdowe). We wniosku wskazano, że kandydatami do zatrudnienia w ZAZ będą uczestnicy WTZ z terenu powiatu nowosądeckiego, gorlickiego oraz miasta Nowego Sącza. Przewidywano zatrudnienie na zasadzie umowy o pracę 15 niepełnosprawnych osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w trzech pracowniach (w każdej 5 osób niepełnosprawnych i 1 instruktor zawodu). Ponieważ przedsięwzięcie to nie doszło do skutku Fundacja zaczęła szukać innych rozwiązań dających możliwość utworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Dzięki podjętym działaniom Fundacja, we współpracy z PCPR w Nowym Sączu, zorganizowała dwa stanowiska pracy dla czterech osób niepełnosprawnych (w tym trzech uczestników WTZ). Było to możliwe dzięki zawartej 19 kwietnia 2010 r. umowie z PCPR w sprawie refundacji ze środków PFRON kosztów wyposażenia stanowisk pracy. Koszty poniesione na wyposażenie tych stanowisk wyniosły ogółem 77 216 zł, w tym kwota refundowana przez PFRON – 70 000 zł. Fundacja zobowiązała się do zatrudnienia na nowych miejscach pracy czterech osób niepełnosprawnych przez okres nie krótszy niż 36 miesięcy.

12. NIK pozytywnie ocenia wydatkowanie i rozliczanie środków PFRON przez Fundację w okresie objętym kontrolą. Zgodnie z dyspozycją art. 10a ust 1 ustawy o rehabilitacji, Fundacja zapewniła odrębność organizacyjną i finansową dla WTZ poprzez m.in.: zatwierdzenie regulaminów ustalających organizację i porządek pracy w Warsztacie, wydzieloną ewidencję analityczną, odrębny rachunek bankowy do gromadzenia środków otrzymanych na podstawie umowy z powiatem, odrębne konta: dla kasy WTZ, kosztowe, rozrachunki z dostawcami, rozrachunki z tytułu wynagrodzeń, odsetki bankowe, przychody (dotacja), przychody ze sprzedaży prac, zobowiązania.
13. Zgodnie z dyspozycją § 19 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wtz koszty niezbędnej wymiany wyposażenia Warsztatu nie przekroczyły 3% środków PFRON przeznaczonych na pokrycie rocznych kosztów działalności. Zakupy i wymiana niezbędnego sprzętu były uzgadniane z PCPR poprzez zapisy w planach wydatków i wykazywane w sprawozdaniach. W toku kontroli zbadano 60 faktur z okresu 2008-2010 (I półrocze),

na pokrycie których wydatkowano środki PFRON w łącznej kwocie 70 177,83 zł. Koszty w nich wykazane mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wtz.

14. Dochód ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników Warsztatu w ramach realizowanego programu terapii wyniósł: w 2008 r. – 954,00 zł, w 2009 r. – 1 893,44 zł, w I poł. 2010 r. – 1 087,00 zł. Uzyskane w skali miesiąca dochody nie przekroczyły kwoty określonej w § 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wtz i zostały wydatkowane m.in. na: paczki mikołajkowe dla uczestników, zakup artykułów spożywczych na imprezy organizowane dla uczestników, bilety wstępu do teatru, poczęstunki wigilijne i wielkanocne. Decyzję o przeznaczaniu ww. środków podejmowano zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wtz, tj. w porozumieniu z uczestnikami Warsztatu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu uzupełnienia przez 3 terapeutów kwalifikacji,
2. Rozważenie przyjęcia praktyki wyrażania przez Radę Programową opinii odnośnie sposobu wydatkowania środków przyznawanych uczestnikom na trening ekonomiczny.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia.

Otrzymują:

1. *Adresat.*
2. *Akta kontroli.*